

L'ARTICLE DEL DIA

ANALFABETISME PREDIGITAL

- 5 • Avançarem poc si ens obsessiona quants ordinadors hi ha en lloc de qui els utilitza i com

Aquesta mania de la societat contemporània de prendre's el pols a si mateixa ens pot atabalar. Cada dos per tres algú ens regala amb dades suposadament objectives sobre l'estat (més aviat el mal estat) dels nostres coneixements i els nostres usos tecnològics.

- 10 Un estudi de la Generalitat confirma l'estesa sospita que les dones utilitzen les computadores menys que els homes (el 20% menys, valga'm déu). O que els homes usen més el telèfon portàtil que les dones (donada la seva injusta posició inferior a la societat ja hi havia qui ho sospitava). O que la utilització de les tecnologies a casa és molt superior en altres països europeus. És sa que els sondejos i les enquestes reblin el clau d'allò que és obvi.

- 15 Malgrat que és encara millor si d'alguna manera es contaminen de l'esperit sociològic, que consisteix a preguntar-se el perquè d'algunes coses (contra una predominant opinió, sociologia no és apilament de dades, sinó interpretació causal i assenyalament de conseqüències. Si no, no valdria la pena, com a ofici. Una cosa és un sondeig, o un material estadístic; una altra, l'explicació. El primer ens pot fastiguejar per inflació informativa. El segon ens pot ajudar a pensar, que és el principi de la saviesa).

- 20 En tot cas, aquest país, durant dos segles angoixat pel seu endarreriment cultural i científic endèmic, ha passat amb gentil despreocupació de l'analfabetisme literari i aritmètic clàssic al semianalfabetisme digital i informacional modern sense un període normal de transició. L'angoixa i els complexos d'inferioritat avui en dia són els mateixos, però s'han modernitzat. Seguim igual que sempre: ¿té alguna explicació la cosa?

- 25 Gran part de la resposta és evident, així que el lector, avisat, em disculparà si li estalvio una història concentrada de les Espanyes, des de la negror de la Santa Inquisició fins a la sordidesa i la barroeria, convertides en llarga dictadura clerical-feixista, en ple segle XX.

- 30 No obstant, hi ha una altra part que mereix ser evocada des de les il·lustrades pàgines d'aquest diari, tan inclinat a fomentar l'actitud crítica, reformista i civil entre nosaltres. Em refereixo al que en podríem anomenar la *rebotiga* del retard neotecnològic del país (i de països afins, però no voldria assenyalar).

- 35 L'ús desequilibrat --l'anomenada *bretxa* entre la ciutadania, o entre regions i països-- de tecnologies com les internètiques reflecteix fidelment desigualtats socials conegudes: de gènere, classe social, riquesa. El més significatiu és saber si aquesta bretxa va camí de tancar-se o no, i també si hi ha convergència, o no, amb països que ja l'han superat o que estan a punt de fer-ho. No es tracta només de saber quins percentatges fan això i allò. Les tendències compten més que una altra cosa.

- 40 CONVÉ conèixer quantes computadores hi ha per 100 habitants, o per nombre de llars. Però s'ha de saber sobretot com s'utilitzen i quin és el contingut d'aquest ús. Si les pàgines web que produeix una societat són borroses, repetitives, confuses, retòricament inadaptades al missatge, incompatibles amb ell i plenes de porqueria --per definició innecessària-- ens trobarem davant d'una població que pateix analfabetisme predigital greu. Aquest és un mal que contamina la comunicació, manté el país en la inòpia, soscava la seva competitivitat i li impossibilita posar-se al dia.

- 45 Els qui han après o fins i tot ensenyat en universitats anglosaxones solen patir d'allò més quan han de llegir els incoherents i verbosos textos a què els sotmeten els seus alumnes en exàmens o treballs assignats per aprovar assignatures en aquest país.

- 50 Sovint els falta l'argument central, la conclusió amb el seu necessari *quod erat demonstrandum*, la hipòtesi que es defensa, la crítica serena. Metges en els seus informes, fiscals en els seus dictàmens, jutges en les seves sentències i enginyers en els seus estudis semblen tots ignorar el sagrat principi universal de les estisores. És a dir, el de la cèlebre navalla d'Occam: *entia non sunt multiplicanda sine necessitate*. En llengua plana: ni una paraula de més, ni una de menys. Precisió, economia,

claredat.

55 Avançarem poc i malament si la pública obsessió consisteix només a multiplicar el nombre de computadores per aula, i en la generalització de tota la panòpia electrònica i digital per totes les llars, això sí, amb banda ampla. Anirem en canvi pel bon camí si ensenyem sense treva i amb tota la dedicació possible els hàbits alliberadors del pensament analític, la racionalitat, el rigor expositiu i la competència mental. Són les premisses de tota la resta.

60 EN EL PRINCIPI va ser el verb (racional i amb minúscula). Després va venir, o vindrà, la cultura democràtica i realment moderna que també s'expressa a través de la informàtica, la telemàtica i les altres neotecnologies. La mentalitat adequada i la competència analítica són prèvies als resultats de plena modernitat. No posem el carro davant dels bous.

65 Si malgrat tot, enduts pel fetitxisme de l'anomenada societat de la informació, la gent responsable opina que el que és crucialment important és omplir-ho tot d'aparells electrònics i que la resta --¿la nostra pròpia humanitat pensant i lliure, crítica?-- se'ns donarà per afegiment, abandonem qualsevol esperança secular. Els que no vulguin emigrar a Finlàndia, sempre podran cultivar l'exili interior o fer-se ermitans. Aquest és un país lliure.

Salvador Giner

Catedràtic de Sociologia de la Universitat de Barcelona

Text publicat a la pàgina 5 de l'edició de 1/4/2005 de El Periódico

EXERCICIS

- 1) Inventa't un altre subtítol per al text que funcione en el mateix sentit que el que hi ha a les línia 5.
- 2) Característiques del lector model del text. Quins coneixements li pressuposa l'autor, què n'espera...
- 3) Indica a qui fa referència i quina funció sintàctica realitza el pronom feble **ens** de la línia 6.
- 4) Els textos periodístics no solen utilitzar excessives paraules tècniques i incorporen expressions usuals dels registres més informals que s'incorporen així a l'estàndard. Identifica alguna d'aquestes expressions en les línies 6-8.
- 5) Quina funció retòrica podries identificar en el text inclòs entre parèntesis de la línia 11? Digues què significa.
- 6) Explica quina funció semàntica té el text entre parèntesis de les línies 14-15.
- 7) Digues quin tipus de connector és **O que**, que apareix en el primer paràgraf del cos de l'article.
- 8) Explica el significat de l'expressió **reblin el clau** de la línia 13 i busca'n una d'equivalent.
- 9) Digues quin tipus de text solen caracteritzar els nexes **malgrat que**, **si** que apareixen en la línia 14.
- 10) Identifica quina funció sintàctica desempeña la partícula **que** de la línia 14.
- 11) Digues quina funció semàntica o lingüística té el text entre parèntesis de les línies 15-19. Per què creus que l'autor el fa tan llarg?
- 12) Quin tipus de text ajuda a caracteritzar el connector **En tot cas** de la línia 20?
- 13) Explica per què és endèmic l'endarreriment cultural d'aquest país segons l'autor.
- 14) En la línia 24 apareix un recurs tipogràfic que manifesta una opció ortogràfica de l'estil del

Periódico, amb què no coincideixen altres mitjans. Identifica quina és.

- 15) Busca dos mots sinònims de **sordidesa** i **barroeria** (línia 26).
- 16) Busca una paraula sinònima de **No obstant** (línia 28)
- 17) Busca en les línies 28-31 verbs que indique objectivitat i subjectivitat. Explica'n el perquè.
- 18) Identifica la funció sintàctica dels pronoms febles **Em** i **en** de la línia 29 i digues a quins elements fan referència.
- 19) Explica el significat de la paraula **rebotiga** de la línia 30.
- 20) Per què creus que la paraula **bretxa** de la línia 32 està escrita en lletra cursiva^[wx1]? Per què en la continuació del paràgraf s'utilitza en lletra normal?
- 21) Digues quina funció semàntica té el text entre guionets de la línia 32.
- 22) Digues quina regla morfològica s'ha utilitzat per formar el neologisme **internètiques** de la línia 33.
- 23) Assenyala quina funció fan els dos punts de la línia 33.
- 24) Identifica un tret d'impersonalitat de la línia 38-43.
- 25) Quina funció desempenya l'enumeració de les línies 40-41.
- 26) Indica sinònims dels mots **inòpia** i **panòplia** de les línies 43 i 54 .
- 27) Digues quin mecanisme lexicosemàntic apareix en l'expressió **Els qui han après** de la línia 44.
- 28) Assenyala quin valor té la locució **fins i tot** de la línia 44 i busca'n una paraula equivalent.
- 29) Digues quina classe d'element gramatical és **a què** de la línia 45 i busca'n una expressió equivalent.
- 30) Desnominalitza, és a dir, fes *verbós* (com critica l'autor) el text comprès entre "Sovint...serena" de les línies 47-48.
- 31) Busca una intertextualitat entre les línies 53-61.
- 32) Busca una breu informació sobre el filòsof Occam.
- 33) Els mots metges, jutges, enginyers són cohipònims. Escriu-ne l'hiperònim.
- 34) Quina funció té el text entre parèntesis de la línia 59?
- 35) Explica el significat de la frase feta **No posem el carro davant els bous** de la línia 62.
- 36) Explica en sis línies aproximadament el significat de l'últim paràgraf del text.
- 37) Digues quina funció semàntica o lingüística tenen els punts d'interrogació de les línies 64-65.
- 38) Raona per què el text és climàtic o anticlimàtic. Digues per què l'última frase ho reforçaria.
- 39) Identifica la tesi del text i els arguments que utilitza l'autor. Indica de quin tipus són.
- 40) Enumera la informació que ha seleccionat l'autor per a convèncer-nos de la seua tesi. Indica quina informació era nova per a tu. Creus que n'hi ha hagut prou perquè compregueres la seua tesi?

Verbs representatius

Verbs directius

Verbs compromissaris

Verbs declaratius

[wx1] Al meu entendre perquè encara el significat literal de trencament, distància física existent entre dos cossos predomina sobre l'ús metafòric utilitzat al text: la distància entre dos grups socials. La transferència entre element físic i social no estaria encara assumida pel lector model d'un periòdic encara que en un text sociològic s'utilitzaria sense cap tipus de confusió ni ambigüitat.